

Sürgősségi urológia

Dr. Pusztai Csaba

Sürgősségi kórkép

- Életet veszélyeztető
- Maradandó károsodást okozhat
- Fertőző – veszélyes a környezetre
- Nagy fájdalommal jár

Sürgősségi kórképek

vesesérülés, hólyagsérülés, húgycsősérülés, heresérülés, here torzió, anuria, **vesegörcs**, súlyos pyelonephritis, urosepsis, *AV shunt*, *vesetályog*, *perirenalis tályog*, Fournier gangrena, *retroperitonealis hematoma*, priapismus, *penis fractura*, scrotalis trauma, paraphimosis, **vizelet retenció**, **ureter occlusio**, húgyuti idegentest, *gonorrhoea*, *sypilis*, epididymitis ...

Előadás vázlat

Amiről szó lesz:

- Urológiai trauma
- „Acut scrotum”
- Urosepsis
- Vizelet retenció
- „Acut penis”

Ami kimarad:

- STD
- Vesegörcs
- Heveny
veseelégtelenség

Urológiai trauma felmerül

- **Tompa** hasi/gáti trauma
  - véres vizelet
  - csökkenő vizeletmennyiség
  - genitális vagy lágyéktáji terime
- **Áthatoló** hasi/gáti sérülés
  - 20% hematuria nélkül
- **Decelerációs** trauma
  - közlekedési baleset, leesés magasból

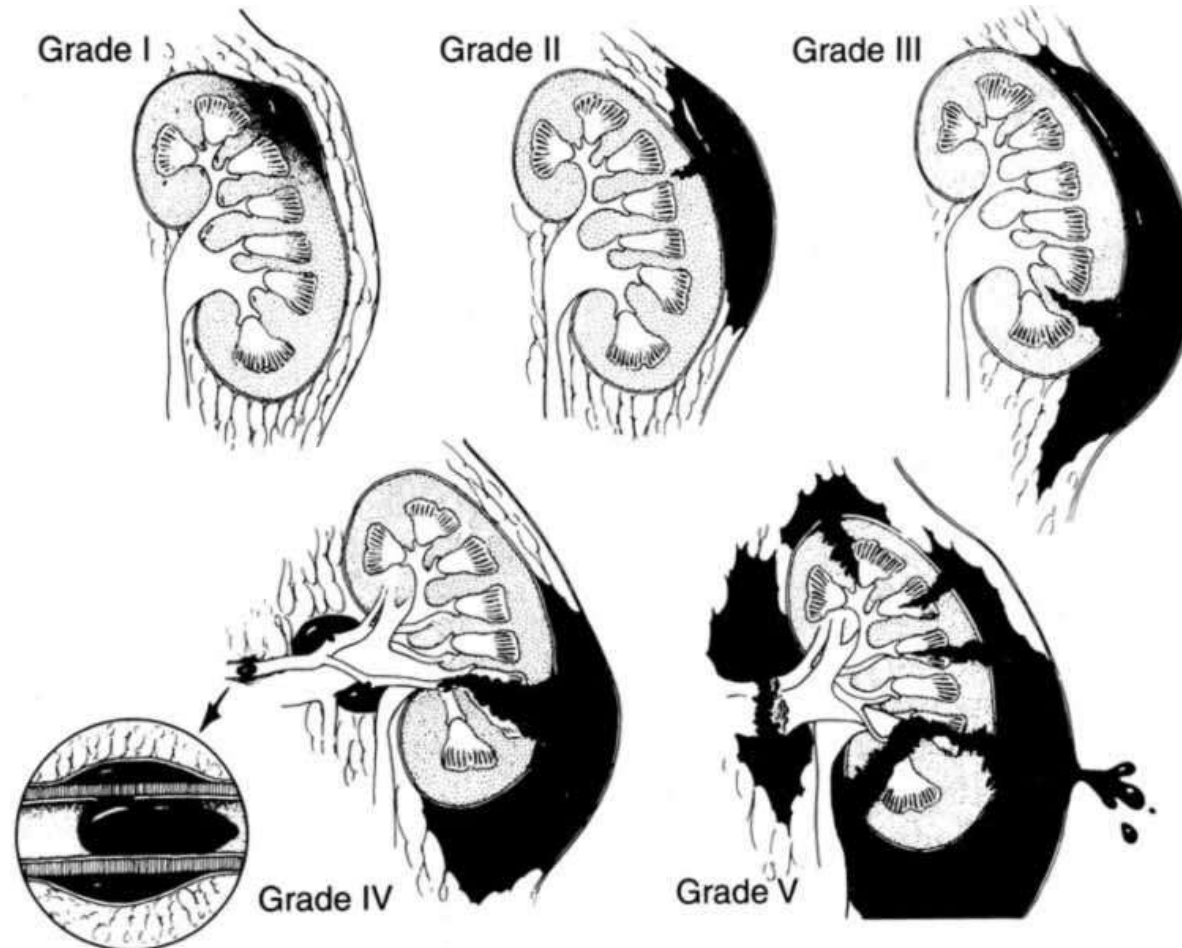
Gyanút keltő jelek

- X-XII. borda törés
- medence törés
- lágyéktáji terime, elszíneződés, seb
- alhasi terime, érzékenység, seb
- gentális duzzanat, elszíneződés
- vizeletürítési képtelenség
- hematuria, vér a húgycsőnyílásban

Urológiai trauma kivizsgálása

- Vese
  - CT/MR > UH > IVP > angiográfia
- Hólyag
  - RCG > CT > IVP > UH
- Húgycső
  - RUG
- Here
  - UH (>5 MHz)

Vesesérülés - beosztás

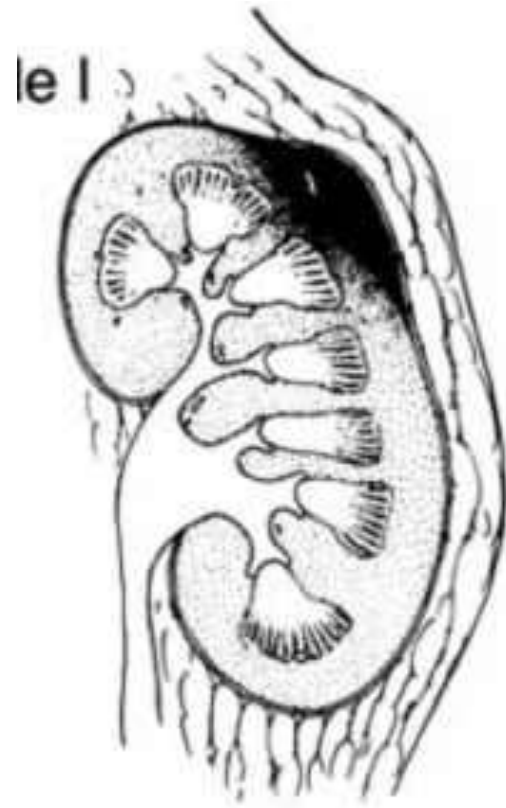

American College of Surgeons Committee on Trauma

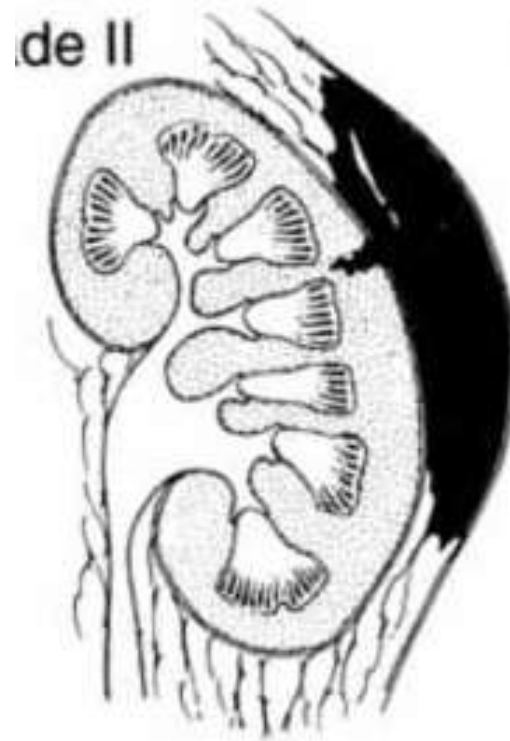
Grade I

- Contusio
  - hematuria:
micro- vagy
macroscopos
  - képzőanyagok eltérés
nélkül
- Hematoma
  - nem növekvő
subcapsularis
  - nincs parenchyma
laesio

Grade II

- Hematoma
  - nem növekvő perirenalis
- Laceratio
  - <1 cm repedés
  - nincs vizelet extravasatio

Grade III

○ Laceratio

- >1 cm repedés
- nincs (vagy jelzett) vizelet extravasatio

Grade IV

- Laceratio
  - üregrendszeret elérő parenchyma repedés
  - jelentős extravasatio
- Vascularis
  - arteria intima szakadás
  - nagyobb arteria vagy véna sérülés

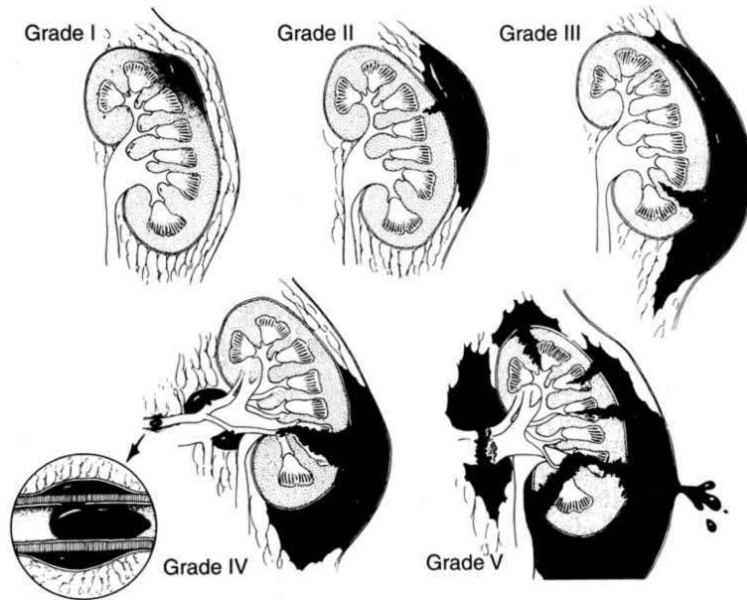

Grade V

- Laceratio
  - teljesen szétszakadt vese
- Vascularis
  - hilus leszakadása

Vesésérülés - kezelés

- Grade I-II – konzervatív
  - ágynyugalom
  - antibioticum
- Grade III – vitatott
  - Stent (+ ÁK)
  - feltárás vizelet fistula esetén
- Grade IV-V – műtét
  - nephrectomia
  - törekvés a vese megtartására

Iatrogenen veseérülés

- ESWL
- vesebiopsia
- percutan veseműtét
- parenchyma műtét

Hólyagsérülés

- Etiologia
  - medencetörés
  - telt hólyag + tompa hasi trauma
- Tünetek
  - vizeletürítési nehézség
  - hematuria
  - alhasi fájdalom
  - nyomásérzékenység, defense

Hólyagsérülés

- Diagnózis:
cystographia (RCG)
  - >300 ml, steril,
vízoldékony
kontrasztanyag
  - ap. és ferde felvétel
  - ka. leeresztés után is!
- Kezelés
  - hólyagkatéter (> 10
nap)
  - AB
  - ip. lézió: műtét!

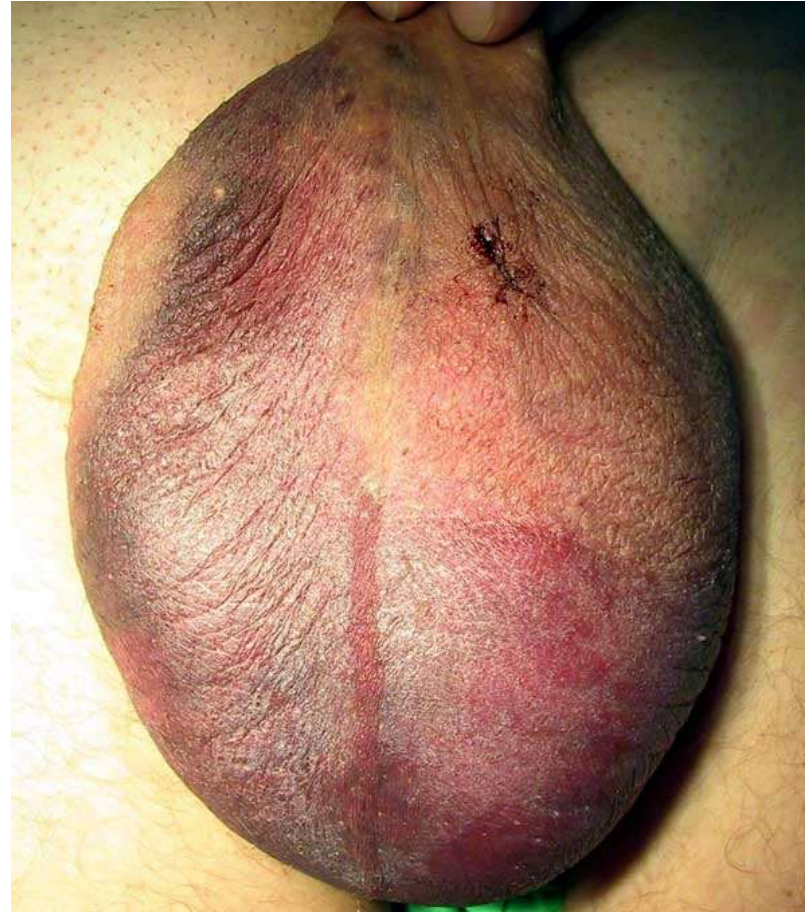
Húgycső sérülés

- RUG
- epicystostomia
- antibiotikum
- halasztott sebészi ellátás (strictura)

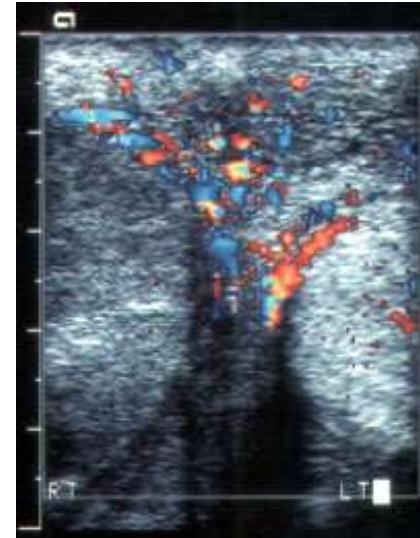
Herezacskó sérülés

- Tompa trauma
  - ütés, rúgás, nyereg
- Áthatoló sérülés
  - szúrás, lövés, barkács gép
- Gyorsan kialakuló duzzanat
- Elszíneződés

Herezacskó sérülés

- UH vizsgálat
  - >5 MHz
  - t. albuginea status?
- Sebészi feltárás

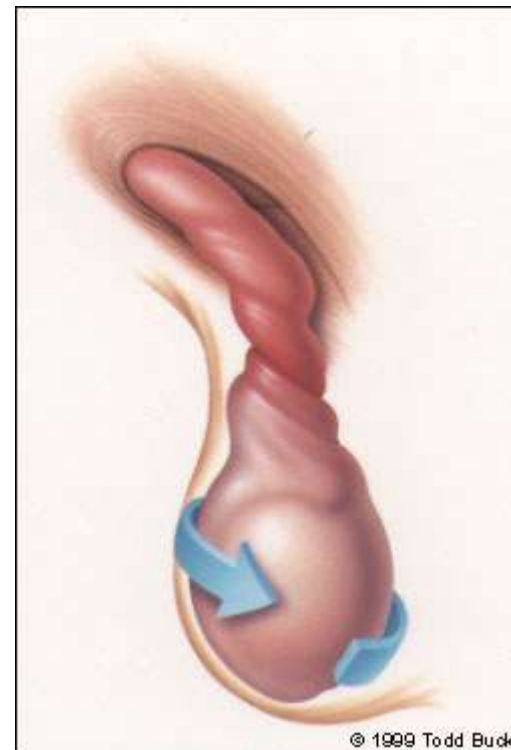

Scrotalis sürgősségi kórképek

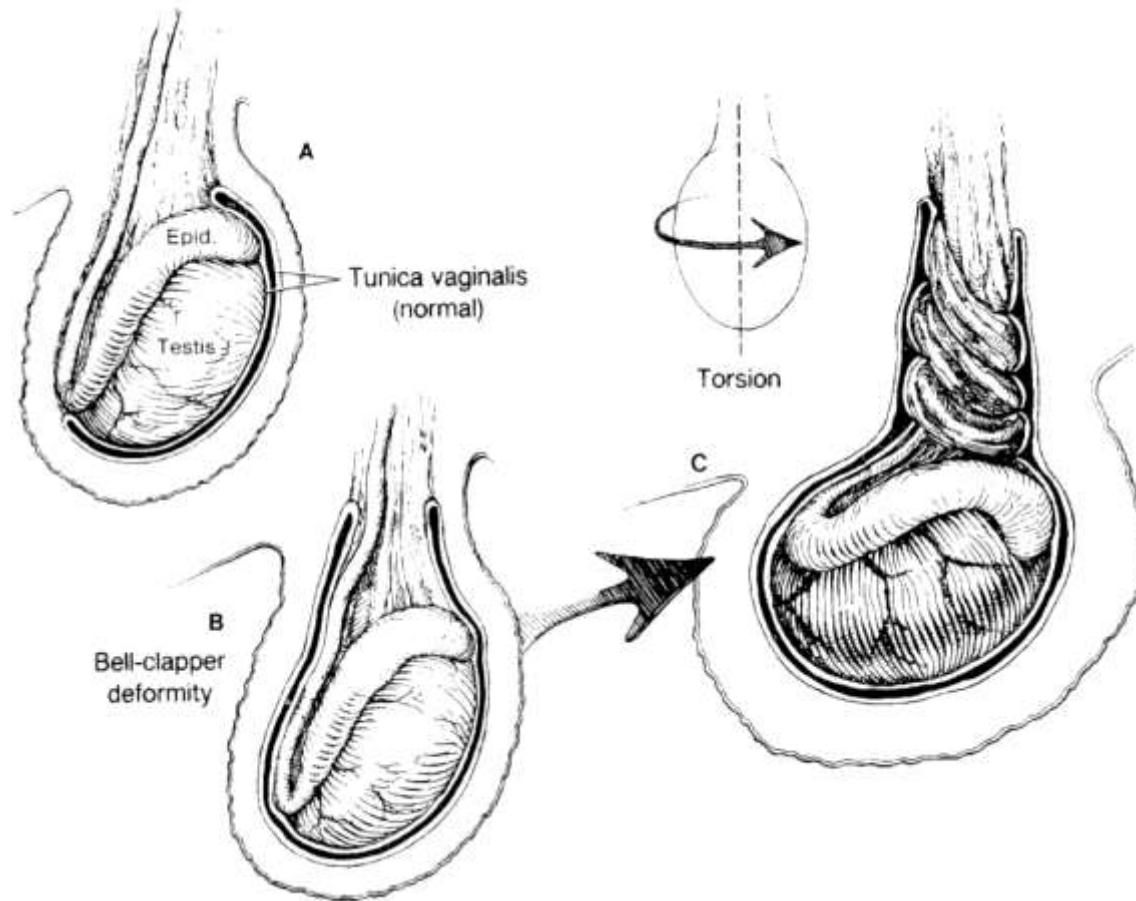
- ✓ Sérülés
  - Herecsavarodás (torzió)
  - Epididymitis
  - Fournier-gangréna

Heretorzió

- Gyermekkorban
  - „acut scrotum”
  - 40 éves kor felett ritka
- Vérellátási zavar
  - Sertoli-sejtek 4-6 óra
  - Leydig-sejtek 8-10 óra

„Harangnyelv” deformitás

Heretorzió - diagnózis

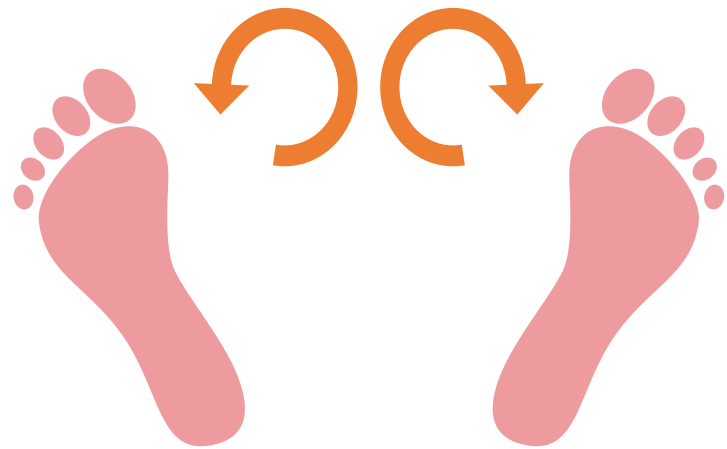
- Kórtörténet – hirtelen jelentkező fájdalom
- Fizikális vizsgálat
  - érzékeny scrotum
  - megemelt here
  - anterior helyzetű mellékhere
  - cremaster reflex hiánya
- Doppler ultrahang
- Izotópos keringésvizsgálat

Kézi detorquatio

- Csavarodás iránya
  - jobb: óramutató járás
  - bal: ellentétes irány
- Kézi derotáció iránya

Sebészi kezelés

- here feltárása
- detorquatio
- fixáció (mk! here)
- semicastratio
(+/- protézis)

Acut epididymitis

- mellékhere heveny gyulladákos folyamata
- felszálló fertőzés
  - urethra → prostata → epididymis → testis
- súlyosság széles spektruma
- fiatal beteg: STD ?
  - Chlamydia, Ureaplasma, Neisseria
- idős beteg: vizelet retentio?
  - Coliform bacteriumok

Epididymitis – tünetek

- scrotalis fájdalom
- scrotalis duzzanat
- érzékeny prostata
- láz
- emelkedett fvs. szám
- emelkedett vvt. süllyedés
- emelkedett CRP

Epididymitis - kezelés

- Antibiotikum
  - amino-penicillin + gentamycin
  - fluoroquinolon (ciprofloxacin 2×500 mg)
  - doxycyclin (2×100 mg)
  - SMX/TMP
- NSAID
- ágynyugalom
- felpolcolás, borogatás
- tályog képződés esetén műtét

Herecsavarodás vs. epididymitis

	torzió	gyulladás
Típusos életkor	prepub.	postpub.
Jelentkezés	hirtelen	fokozatos
Láz	(-)	+++
Fájdalom	+++	+
Cremaster reflex	-	+
Prostata érzékenység	-	+

Fournier-gangrénéna

- Gyors, progresszív, nekrotizáló fertőzés
- Genitáliák, gát
- Kevert bakteriális fertőzés*
- 13-22 % mortalitás
- immunhiányos beteg

**E. coli, Strepto-/ Staphylococcus, Bacteroides, Clostridium*

Fournier-gangréna – diagnózis

- genitáliák vizsgálata !
- bűz, induratio, fájdalom, erythema, crepitus, necrosis
- fertőzőforrás
  - periurethralis – RUG
  - perirectalis – DRE, rectoscopia
  - bőr lézió

Fournier gangréna – kezelés

- széles spektrumú, kombinált antibiotikum
  - aerobok és anaerobok ellen
- sebészi kimetszés és drain
- epicystostomia
- hyperbarikus oxygen (?)
- hyperalimentatio

Sepsis

- SIRS*: legalább 2 az alábbiakból
  - hyper- or hypothermia ($<36^{\circ}\text{C}$ or $38^{\circ}\text{C}<$)
  - tachycardia (90/min $<$)
  - tachypnoe (20/min $<$)
  - fvs. <4 G/L vagy 12 G/L $<$
- sepsis = SIRS* + fertőzés
- urosepsis: sepsis urogenitalis eredetű fertőzéssel

* *Systemic Immune Response Syndrome*

Súlyos sepsis, septicus shock

- Súlyos sepsis: sokszervi elégtelenség (MODS*)
  - hypoxia → ARDS (tüdő)
  - oliguria → veseelégtelenség
  - anaemia → csontvelő károsodás
  - icterus → májelégtelenség
  - coma → agyi károsodás
- Septicus shock: súlyos sepsis a hypotensio, hypoperfusio klinikai jeleivel

* *Multi Organ Dysfunction Syndrome*

Urosepsis – okok

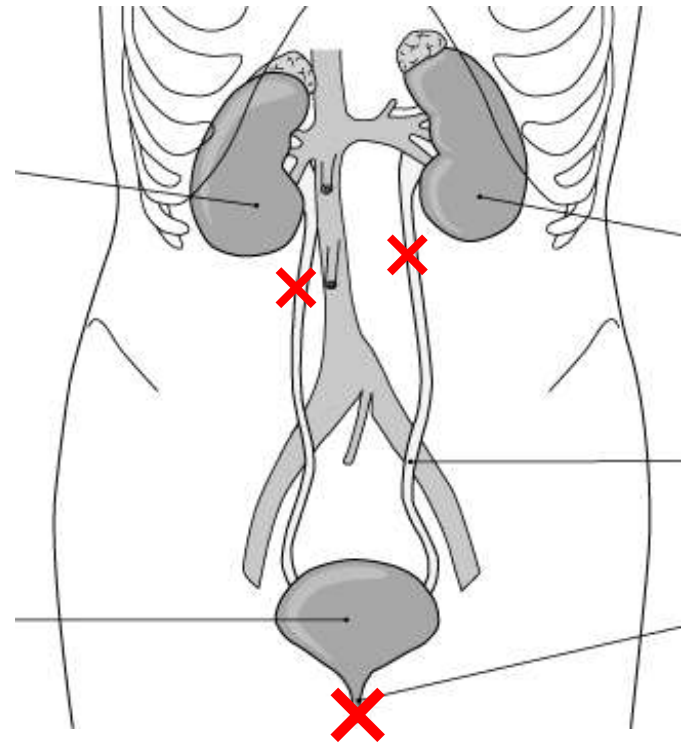
- pyelonephritis (apostematosa)
- acut prostatitis, prostata tályog
- súlyos epididymo-orchitis
- Fournier-gangréna
- hólyag ruptura (peritonitis)
- idegentest
- (+ immunkárosodott beteg)

Oliguria / anuria

- oliguria: <500 ml vizelet/24h
- anuria: <100 ml vizelet/24 h
- okok
  - prerenalis
  - renalis
  - postrenalis

Postrenalis anuria

- **supravesicalis** – vese lezáródás
  - intraluminalis / extrinsic ureter obstructio
  - rizikó faktor: solitaer vese
- **subvesicalis** – alsó húgyuti obstructio
  - BPH, PCa, urethra strictura vagy tumor, kő, meatus stenosis

Subvesicalis obstructio kezelése

- = Vizelet retenció (akut / krónikus)
- Prompt oki kezelés
  - pl. húgycsőkő, meatus stenosis, phimosis
- Hólyagkatéter
- Percutan epicystostomia
- Nyitott cystostomia (igen ritkán)

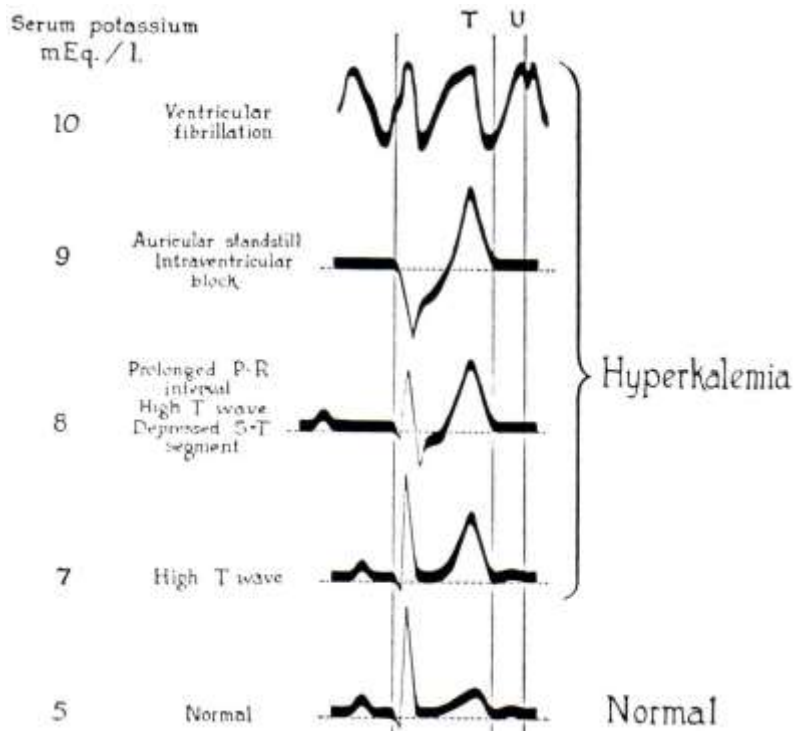
Supravesicalis obstructio kezelése

- Szokásos
  - ureter katéter
  - DJ stent
  - percutan nephrostomia
- Ritkán
  - ureterocutaneostomia
  - nyitott nephrostomia
  - extra anatómiai stent

Hyperkalemia

- magas T
- széles QRS

Hyperkalemia kezelése

- calcium gluconat (Calcimusc)
- natrium bicarbonat
- inzulin (+ glükóz)
- kacs-diuretikumok
- kálium-kötő gyanta (Resonium)
- hemodialysis
- ok kezelése

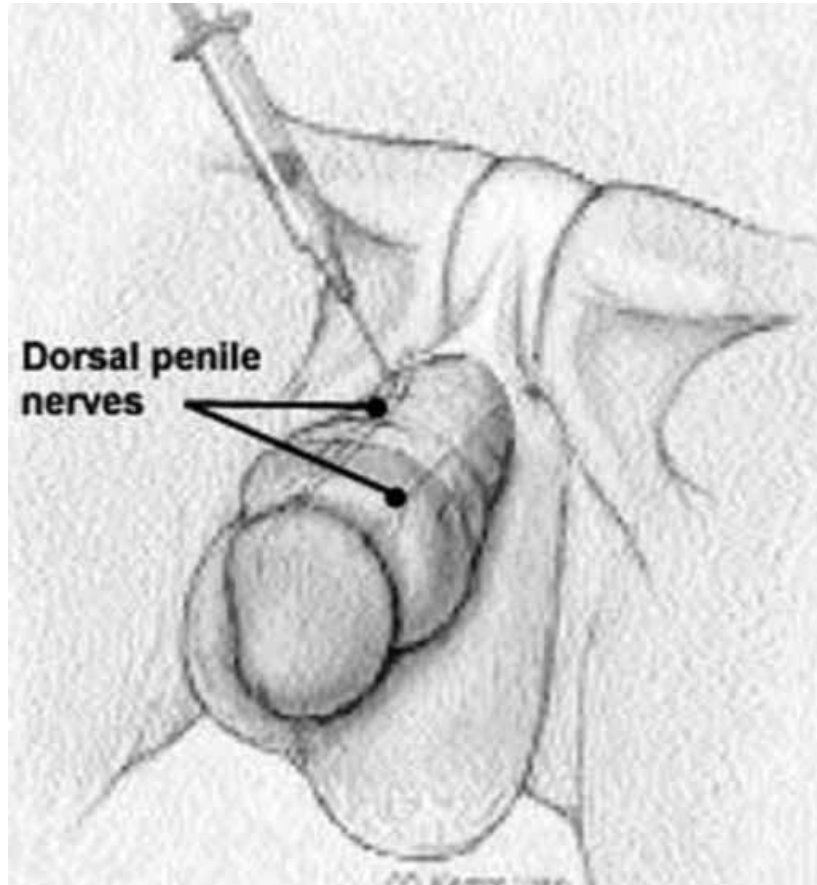
Urológiai sürgősségi kórképek

- Urológiai trauma
- Scrotalis kórképek
- Urosepsis
- Vizelet retenció
- Penis kórképek
- Egyéb

Paraphimosis

Paraphimosis - kezelés

Priapismus

- tartós és fájdalmas erectio
  - több, mint 4 óráig tart
- Formák
  - low-flow (ischaemiás)
  - high-flow

Priapus = termékenység isten

Priapismus – okok

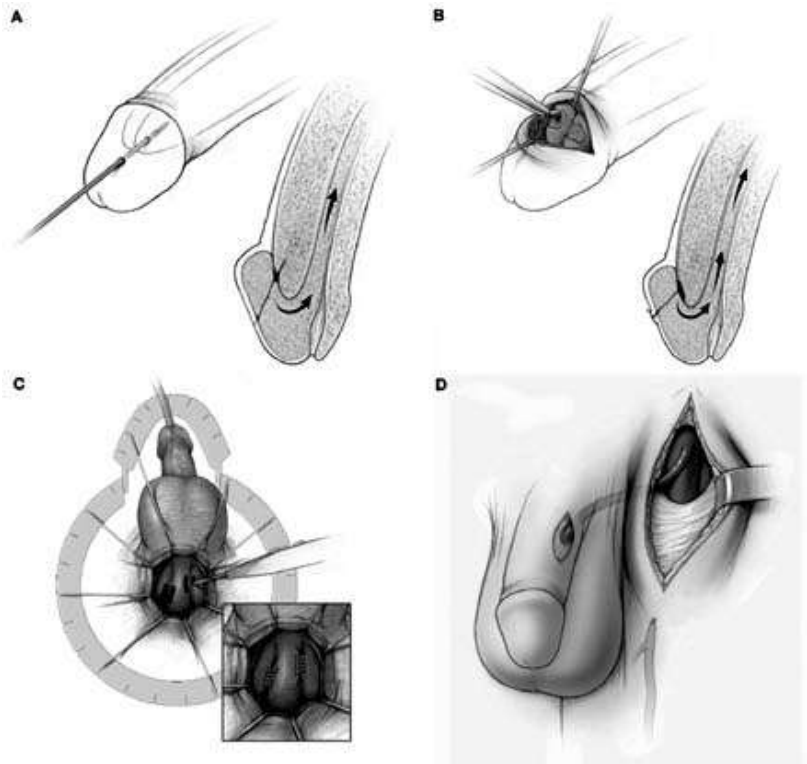
PDE5 gátlók	sildenafil, vardenafil, tadalafil
intracavernosalis inj.	prostaglandin E, papaverin
Antihypertensivumok	Ca-csatorna blokkolók hydralazin, prazosin
pszichiátriai gyógyszerek	trazadon chloropromazin thioridazin / SSRIs
élénkítő/izgató szerek	alkohol, kokain
neurológiai betegség	gerncvelő lézió, SM
hematológiai betegség	sarlósejtes anaemia
sérülés	gáti sérülés, AV shunt
egyéb	pl. pókcsípés

Priapismus – kezelés

- Fájdalom csillapítása, hidrálás
- „Low flow”
  - c. cavernosum leszívása és irrigációja
  - phenylephrin (100-200 mg/10 min)
- „High flow” (kevésbé sürgető)
  - jegelés, borogatás
  - embolizáció

Priapismus – sebészi kezelés

- Winter shunt (A)
- El-Ghorab shunt (B)
- Quackels/Sacher (C)
- sapheno-cavernosus shunt (Grayhack) (D)